

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 13 września 2013 r.

w przedmiocie prezydenckiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym

Po zapoznaniu się z prezydenckim projektem ustawy o Trybunale Konstytucyjnym Krajowa Rada Sądownictwa co do zasady opiniuje go pozytywnie, z zastrzeżeniami podanymi niżej. W szczególności z uznaniem przyjmuje proponowany tryb zgłaszania osób na stanowiska sędziów Trybunału Konstytucyjnego (art. 20 projektu), który daje większą możliwość wyboru na stanowiska sędziów osób o najwyższych kwalifikacjach.

Wyrażając pozytywną opinię o przedłożonym projekcie, Krajowa Rada Sądownictwa przedstawia jednocześnie poniższe uwagi.

W art. 12 ust. 3, art. 13 ust. 3 oraz art. 47 ust. 4 projektowanej ustawy zostało użyte sformułowanie „sędzia o najdłuższym stażu w Trybunale”. Rada zwraca uwagę, że takie uregulowanie może wywołać problemy w praktyce, gdyż w przeszłości bywało już, że kilku sędziów rozpoczynało swoją kadencję w jednym dniu. Krajowa Rada Sądownictwa sugeruje zatem, aby czynności opisane w tych przepisach podejmował sędzia najstarszy wiekiem spośród sędziów o najdłuższym stażu w Trybunale.

W art. 18 ust. 3 projektodawca wprowadza zakaz kandydowania na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego przez osoby sprawujące mandat posła, senatora lub posła do Parlamentu Europejskiego, jeżeli w dniu wyboru nie upłynęły co najmniej 4 lata od wygaśnięcia mandatu. Kierując się potrzebą zapewnienia apolityczności kandydatów, Krajowa Rada Sądownictwa sugeruje, aby proponowaną czteroletnią karencją objąć również członków Rady Ministrów.

Uwzględniając wyjątkowość postępowania dyscyplinarnego w stosunku do sędziego Trybunału Konstytucyjnego, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdza, że w pierwszej instancji tego postępowania skład orzekający powinien liczyć minimum pięciu sędziów Trybunału, w drugiej instancji zaś Trybunał powinien orzekać w pełnym składzie, z wyłączeniem sędziego, którego prowadzone postępowanie dotyczy i ewentualnie sędziego, który przygotowuje sprawę dyscyplinarną (art. 38 projektu).

Krajowa Rada Sądownictwa sygnalizuje także potrzebę przeanalizowania przepisu o możliwości podejmowania przez sędziów Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku

innych zajęć w organach państwowych (art. 45 ust. 2 projektu). Rozważenia wymaga, czy taka możliwość nie stwarza zagrożenia dla najwyższego poziomu gwarancji niezawisłości, który powinien dotyczyć sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Rada podnosi, że analiza powinna dotyczyć krajowej działalności zawodowej sędziów w stanie spoczynku. Rada nie ma bowiem wątpliwości co do dopuszczalności działalności przewidzianej w projektowanym art. 45 ust. 2 w organach organizacji międzynarodowych oraz ponadnarodowych.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa głębokiego rozważenia wymaga przepis art. 47 ust. 1 pkt 2, ust. 2 i 3 dotyczący składu orzekającego Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności zaś w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją. Należy również zastanowić się, czy określenie minimalnego kworum pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego na poziomie dziewięciu sędziów nie jest zbyt niskie.

Poważne wątpliwości Krajowej Rady Sądownictwa budzi wprowadzenie instytucji zawieszenia postępowania Trybunału w sprawach, o których mowa w art. 70 projektowanej ustawy, w związku z zakończeniem kadencji Sejmu i Senatu. Rozwiązanie zaproponowane w art. 71 i 72 umożliwi bowiem Trybunałowi Konstytucyjnemu uchylać się od rozpoznania istotnego zagadnienia prawnego ze względów politycznych (koniec kadencji Parlamentu).

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa nieuzasadnione jest funkcjonowanie w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym instytucji przedsądu (art. 78 ust. 3 pkt 3 projektu). Należy podkreślić, że w obecnie rozpatrywanym projekcie ustawy o postępowaniu przed sądami administracyjnymi wyeliminowano przepisy dotyczące przedsądu. Tym bardziej więc wątpliwym jest, czy instytucja ta powinna znaleźć zastosowanie do spraw konstytucyjnych. Należy przy tym zwrócić uwagę na konieczność uzasadnienia ewentualnego nieprzyjęcia sprawy do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. Warto nadmienić, że podobny obowiązek wprowadzono w sprawach cywilnych właśnie na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.